

Nr 1280

Av herrar **Wallmark** och **Lidgard**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 143, angående reviderade tim- och kursplaner för de tvååriga ekonomiska, sociala och tekniska linjerna i gymnasieskolan.*

(Lika lydande med motion nr 1493 i Andra kammaren)

I proposition nr 143 framläggs förslag om reviderade tim- och kursplaner för de tvååriga ekonomiska och sociala linjerna samt för den byggtekniska grenen på den tvååriga tekniska linjen i gymnasieskolan (inom den del av denna skolform som motsvarar den hittillsvarande fackskolan). Förslagen avses förenkla linjernas studieorganisation och uppges göra utbildningen mer yrkesinriktad. Mest ingripande är de föreslagna förändringarna på den sociala linjen där det huvudsakligen av ekonomiska skäl betingade sloandet av grenindelningen i hög grad inskränker elevernas valfrihet.

De förändringar som nu föreslås bygger på de erfarenheter man hittills haft av fackskolans arbete. Härtill är att påpeka att den hittillsvarande fackskolan liksom andra linjer inom gymnasieskolan inom en snar framtid kommer att befinna sig i en väsentligt förändrad situation än den i vilken de erhållna erfarenheterna hämtats. Vi syftar på de förändringar av den högre utbildningens struktur och organisation som kommer att bli det slutliga resultatet av pågående arbete inom 1968 års utbildningsutredning liksom på de förändringar av behörighetsreglerna för tillträde till högre studier som aktualiserats genom kompetensutredningens arbete. Vi vill i detta sammanhang erinra om att riksdagen i samband med sin behandling av Kungl. Maj:ts proposition angående riktlinjer för det frivilliga skolväsendet 1968 gav till känna att det framdeles kunde bli lämpligt att låta en parlamentariskt sammansatt kommitté se över det frivilliga skolväsendets organisation och utformning (SU 1968 nr 195). Enligt vår uppfattning ger ovan pågående väntade förändringar av situationen skäl till att snarast företa en genomgripande översyn av hela gymnasieskolans funktion och organisation, så att underlag finns för samtidiga och till varandra anpassade beslut om såväl den gymnasiala som den postgymnasiala utbildningens organisation liksom om frågorna om behörighet för tillträde till olika utbildningsvägar.

Enligt vår mening måste en sådan översyn syfta dels till att ge en för alla relativt bred grund, dels till en stor flexibilitet i fråga om möjlighe-

terna att anpassa de gymnasiala studierna till kommande verksamhet — inom utbildning eller yrkesverksamhet. En tanke som vi tidigare framfört är att gymnasieskolan görs tvåårig med i princip ett års påbyggnad. Under detta år skulle de särskilda förkunskaper kunna förvärfvas som krävs för olika slag av högre utbildning. Det tredje året skulle således bli förhållandevis starkt specialiserat (målinriktat) och studierna omfatta endast ett fåtal ämnen. Inom ramen för denna påbyggnad skulle även avslutande yrkesutbildning kunna inrymmas. Påbyggnadsåret skulle, genom sin specialisering och målinriktning, kunna utgöra en mellanform mellan den ämnesmässigt breda gymnasieskolan och de specialiserade högre studierna och således göra övergången från gymnasieskolan till högre utbildning mindre abrupt. Även friare studieformer skulle kunna introduceras under påbyggnadsåret.

Att specialiseringen i viss mån uppskjuts till det tredje året, gör det möjligt att göra studierna under de två egentliga gymnasieskolåren mindre specialiserade. Dessa två år, som skall leda till en avslutad utbildning med slutbetyg, bör bl. a. ge en utbildning med relativt stor ämnesbredd samt förberedelser som gör det möjligt att finna en adekvat sysselsättning på arbetsmarknaden. Valet efter de två åren i gymnasieskolan skulle således gälla antingen förvärvsarbete (med möjligheter till senare fortsatt utbildning) eller studier inom ramen av påbyggnads- eller specialiseringsåret, inriktade mot högre studier eller arbetsmarknad. Påbyggnadsutbildningens längd bör inte låsas till ett år. Såväl komplettering för tillträde till högre utbildning som slutförande av yrkesutbildning kan i vissa fall kräva mer än två terminer. Man kan exempelvis peka på behovet av en fyraårig ekonomisk gymnasieutbildning, vilken skulle kräva två års påbyggnadsstudier. Rika möjligheter till kvalificerad yrkesutbildning inom gymnasieskolans och påbyggnadsperiodens ram skulle förmodligen medföra en ur flera synvinklar fördelaktig avlastning av de högre utbildningsanstalterna.

Med hänsyn till den utredning som vi enligt ovan funnit nödvändig — en utredning som kommer att syfta till en total revision av gymnasieskolans organisation — finner vi det mindre lämpligt att på nuvarande stadium företa mera ingripande förändringar inom en skolform som ändå snart skulle komma att helt omformas. Slopandet av den konsumtionsekonomiska linjen finner vi dock motiverat och möjligt att utan större vanskligheter genomföra redan nu. Detsamma gäller enligt vår mening de förslag som framförs beträffande den ekonomiska linjen och den byggnadstekniska grenen av den tekniska linjen. Däremot finner vi att det mått av valfrihet som i dag erbjuds de studerande på den sociala linjen bör bibehållas, och vi anser därför att linjen även fortsättningsvis bör omfatta en språklig, en naturvetenskaplig och en samhällsvetenskaplig gren med bibehållande av hittillsvarande uppläggning.

Kungl. Maj:t föreslår att uppdelningen i allmän och särskild kurs i matematik på den ekonomiska linjen — liksom på den sociala — skall slopas. Det skäl som åberopas härför är "att behörighetsbestämmelserna för vissa utbildningar, t. ex. klasslärarutbildningen, är så utformade att det inte spelar någon roll vilken av de båda kurserna eleverna väljer. Detta har, enligt skolöverstyrelsen, lett till att även elever med god fallenhet för matematik valt den allmänna kursen ofta endast i betygsspekulerande syfte. De pedagogiska resultat man sålunda velat få fram genom den organisatoriska delningen allmän och särskild kurs har därför inte uppnåtts." Enligt vår uppfattning bör detta missförhållande motverkas genom lämpliga förändringar av ifrågavarande behörighetsbestämmelser, i stället för att på föreslaget sätt mötas med resignation. Vidare kan påpekas att det anförda skälet för Kungl. Maj:ts förslag knappast äger relevans för den ekonomiska linjen, från vilken en stor majoritet av eleverna enligt den redovisning som ges i propositionen går direkt till yrkesarbete.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen måtte besluta

att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att en parlamentarisk utredning snarast tillsätts med uppdrag att med beaktande av vad ovan anförts företa en total översyn av gymnasieskolans funktion och organisation,

att den tvååriga sociala linjen i gymnasieskolan skall omfatta en språklig, en naturvetenskaplig och en samhällsvetenskaplig gren med bibehållande av hittillsvarande uppläggnings, samt

att uppdelningen i allmän och särskild kurs i matematik alltjämt skall bibehållas.

Stockholm den 27 oktober 1970

Gunnar Wallmark (m)

H. Bertil Lidgard (m)
